

EBRD uslovio kreditiranje mHE na Neretvici dodatnim analizama

19 February 2017

Projekat izgradnje 15 malih hidroelektrana (mHE) na rijeci Neretvici, opæina Konjic, zaustavljen je najmanje za jedan dan. Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), koja je potencijalni finansijer ovog projekta Elektroprivrede BiH (EPBiH), namjerava od marta poæeti sa vršenjem dodatnih analiza kako bi bio utvršen tašan ekološki i socijalni efekt gradnje ovih hidroelektrana.

Ova banka trenutno angašuje nezavisnu konsultantsku kušu koja æe u narednih godinu dana obaviti dodatna potrebna istrašivanja i sašiniti analizu svih ekoloških i socioloških negativnih posljedica, a u cilju donošenja vlastite odluke o eventualnom kreditiranju projekta.

Osnovni cilj ovog istrašivanja jeste da se ponovo kritiški sagleda postoješa projektna dokumentacija za izradu 15 malih HE na Neretvici. Dodatna istrašivanja biše posebno usmjerena na postoješu projektnu dokumentaciju iz domena procjene ekoloških uticaja koji su najzastupljeniji u ovakvim projektima. Ekološka dozvola koja je za sistem od 15 mHE na Neretvici ishodovana jš 2011. g. od strane nadlešnih (federalnog i kantonalnog) ministarstava, ošito nije zadovoljila æelnike banke. Stoga æe se obaviti detaljnija izrada studija uticaja na biljni i šivotinjski svijet. Indikativno je da se za ovaj projekat (15 kaskadnih mini HE na Neretvici), koji je glatko dobio ekološku dozvolu od domaših institucija, trebaju provesti dodatna detaljna istrašivanja posebno u oblasti ekoloških uticaja. I ovaj, kao i razni drugi slušajevi (npr: HE Ulog) pokazuju koliki je postoješi jaz u ekološkim kriterijima koji se primjenjuju od strane evropskih institucija i domaših institucija koje izdaju ekološke dozvole (prije svih Federalno Ministarstvo okoliša i turizma). Ovaj jaz jš je i veši kada uzmemo u obzir da ni Evropska banka nije najsajjniji primjer mešunarodne ustanove koja strogo poštiva evropske ekološke standarde na projektima koje kreditira, pogotovo u zemljama koje su van EU.

Iz prethodnog teksta vidljivo je da se ovakvi projekti i ekološke dozvole ne kreiraju prema kriterijima i direktivama EU, te da nije dovoljno imati usvojene „evropske“ zakone na papiru, veš ih je potrebno i odgovorno provoditi. Ovakvi slušajevi zorno pokazuju da se isti uglavnom ne provode adekvatno. Ukoliko se ovaj trend nastavi sredstva evropskih banaka (razvojnih ili komercijalnih) teško æe se plasirati u projekte domaših energetskih kapaciteta, makar oni bili pod plaštom „obnovljivih“ izvora energije. Naprotiv, ukoliko se nastavi sa planiranjem energetskih projekata koji „maksimiziraju“ efekt proizvodnje na rašun zaštite okoline i lokalnog stanovništva, investitori æe se sve više okretati kineskim bankama koje ne daju puno pašnje ekološkim aspektima gradnje. A ta vrsta kreditiranja, umjesto ekoloških standarda, donosi sa sobom sasvim druge poslovne standarde. Tašnije rešeno, kineske banke uslovljavaju kreditiranje iskljušivo angašmanom kineskih firmi i primjenom kineske tehnologije i opreme (primjeri: TE Stanari, HE Ulog), tako da domaša privreda sa ovakvim investicijama ne dobija ništa, æak naprotiv. Kada se obrašunaju eksterni troškovi negativnih posljedica po okolinu, a koji obišeno nisu uopše urašunati u investicioni projekat, stvarni ili ukupni troškovi tog projekta mnogo su veši. Mešutim, to dalje veš nije stvar investitora nego, našalost, lokalnog afektiranog stanovništva kojem se fakturišu sve pomenute eksternalije u vidu negativnih posljedica.